

Osobnosti rassledovaniya vzyatochnichestva : ucheb. posob. / S. P. Kushnirenko. – Sankt-Peterburg : Sankt-peterburgskiy yuridicheskiy institut. Generalnoy prokuratury Rossiyskoy Federatsii, 2002. - 108 s.

Стаття надійшла до редакції 13.07.2017 р.

I. M. Bilous

THE PECULIARITIES OF PROVING CRIMES WITH SIGNS OF CORRUPTION

The article analyzes the process of collecting evidences during the investigation of crimes with signs of corruption. Crimes with signs of corruption are enumerated and the sources of information concerning corruption practices are indicated. The questions of the organization of cooperation between investigators and operatives are studied. The enumeration of investigative procedures, which must be implemented within the shortest period of time in order to collect evidences of crimes with signs of corruption.

Key words: criminal procedure, corruption, an official, material gain.

УДК 341.95(477)

В. В. Мелешинський

ОСНОВНИЙ ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ, ЯКИЙ ПЛАНУЄ ПЕРЕБУВАТИ НА ТЕРИТОРІЇ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩІ З МЕТОЮ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Метою даної дидактичної статті є обговорення проблем, пов'язаних з перебуванням громадянина України на території Польщі. Зокрема, мова буде про юридичні дії, які повинні бути вживані українським громадяном, щоб легально перебувати і працювати. Основне питання, яке буде керувати прийнятими тут міркуваннями звучить - які документи потрібні і як їх заповнювати, щоб не стати об'єктом злочинних брокерів-шахраїв або недобросовісних роботодавців. Все обмірковування було встановлено в рамках теоретичного аналізу та спостережень окремих випадків з метою розкриття методів дій злочинних груп, що діють в Польщі з використанням людей з України.

Ключові слова: громадянин України, Польща, перебування, договори про працю, злочин, кримінальна відповідальність.

ПЛАН

1. Вступ.
2. Проблема.
3. Документи потрібні для проживання і праці в Польщі.
4. Помилки які робляться при укладенню договорів.
5. Органи державного нагляду за охороною праці.
6. Кримінальна відповідальність.
7. Закінчення.

ВСТУП

В даний час, за даними Центрального статистичного управління, рівень безробіття в Польщі знаходиться в діапазоні 8% і в 2016 році мав тенденцію до зниження¹. Це означає, що в подальшому (навіть з поточним економічним зростанням) Польщі буде потрібно все більше і більше робітників у галузях, в яких місцеве населення не зацікавлене. Таку нестачу зазвичай «заповнює» іноземець – *gastarbajter*(нім.).

За інформацією Міністерства у справах сім'ї, праці і соціальної політики (Департамент ринку праці) від 30 грудня 2016 року впливає, що все ще продовжує збільшення зайнятості іноземців в Польщі, в тому числі швидко зростає участь громадян України. Коли в кінці 2013 року жителі України через мітинги на площі Незалежності змінили курс своєї країни з проросійського на прозахідний змінилось також і ставлення до самої Росії. Українські заробітчани, які колись їздили до Росії для заробітки зараз не виїжджають в тому напрямку через різні проблеми з боку тієї держави - передусім через різні обмеження і реєстраційні зобов'язання яких важко дотримуватись. Після масової відмови від виїзду до Росії, українці із-за культурних подібностей почали шукати роботу в Польщі. Наслідком того українські громадяни стали домінували на ринку праці в тій країні (83% дозволів на роботу видано громадянам України). А додаткова «підтримка» для громадян України в пошуках роботи полягала в тому, що місцеві працівники в цих галузях пішли в пошуках більш прибуткової роботи в західній частині території Європейського Союзу.

ПРОБЛЕМА

Через ситуацію, що виникла в Польщі зріс інтерес до таких працівників зі Сходу, особливо з України та автоматично підвищилась кількість недобросовісних роботодавців або фальшивих посередників - як місцевих польських так і іноземних, в тому числі українських. Якщо колись шахрайство було загальним типом злочину – наприклад: невплата заробітної плати, зникнення замовника або зловживання часу праці працівникаб то в даний час злочини стають все більш інтелектуальнішими - підступно формується договір, подвійний сенс виразу, неможливість виконання роботи. Тоді такі претенденти праці стають легкими цілями для обманщиків з однієї причини - перебуваючи на території іноземної держави, така людина відчуває себе «чужим», самотним, безпорадним в зіткненню з «місцевим правосуддям». Шахраї використовуючи це, пробують заробити на такій людині, поки вона не зрозуміє, що володіє правами, які захищають її приймаючою країною на рівних правах зі своїми громадянами.

ДОКУМЕНТИ ПОТРІБНІ ДЛЯ ПРОЖИВАННЯ І ПРАЦІ В ПОЛЬЩІ

Щоб в майбутньому уникнути інцидентів типу невплати заробітної плати або зникнення роботодавця майбутній працівник повинен дізнатися про основні принципи укладання робочих договорів на польській території. Перш за все, ця людина повинна мати на увазі, що основний документ, що дає право йому перебувати на польській території це *wiza* (*wiza – pol.*) або *karta перебування* (*karta pobytu – pol.*) (тимчасового або постійного місця перебування (*karta tymczasowego, stalego pobytu-pol.*)). Без цих дійсних документів не тільки працювати, а навіть перебувати на польській території не дозволяється. Якщо ж цей документ дійсний, то щоб працевлаштуватись, роботодавець повинен отримати *дозвіл на роботу* (*zezwole nie na prace – pol.*). (Для громадян Вірменії, Білорусі, Грузії, Молдови, Росії та України – замість отримання дозволу на роботу, роботодавець повинен зробити скласти *заяву про намір працевлаштувати іноземця* (*oświadczenie o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi – pol.*) - тоді працівник може працювати на протязі 6 місяців протягом 12 місяців).

¹ <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/stopa-bezrobocia-w-latach-1990-2016,4,1.html>; 28.01.2017.

Наступним етапом є вже саме працевлаштування іноземця роботодавцем чи посередником. Це може відбуватися двома способами: 1) на підставі трудового договору (*umowa o pracę - pol.*) або 2) на підставі цивільно-правового договору² (*umowa cywilnoprawna - pol.*). Трудовий договір або праця на підставі заяви про намір працевлаштувати іноземця повинен бути укладені в письмовій формі, а в договорі відповідно до цивільного законодавства ця форма не обов'язкова. У всякому разі - для посилення захисту своїх прав і для уникнення проблем в майбутньому - найкращим варіантом було б завжди складати договір в письмовій формі. Це не надзвичайний і не складний документ - достатньо, щоб заповнити тільки кілька позицій, а саме: 1) сторони договору; 2) тип договору; 3) дата; 4) оплата і умови праці (місце і тип роботи, розмір і дата початку роботи, заробітної плати)³.

У Польщі в працевлаштуванні іноземців мало підписують трудові договори, в той час великої популярності набирають цивільно-правові договори⁴ - з простих основних причин: 1) вони більшою мірою можуть підлягати маніпулюванням, щоб обійти права працівників, 2) вони менш коштовні для роботодавців з фінансової сторони, 3) менше відповідальності за частиною зобов'язань та інше. В трудових договорах працівник особливо захищений і забезпечений, а в цивільно-правових договорах роботодавець не несе ніякої відповідальності за «свого» працівника. З іншого боку громадянину України слід пам'ятати, що згідно із законом винагорода працівника, найнятого на основі цивільно-правового договору має бути як мінімум 13 золотих за годину⁵.

ПОМИЛКИ ЯКІ РОБЛЯТЬСЯ ПРИ УКЛАДЕННЮ ДОГОВОРІВ

У ситуації підписування договорів основною помилкою працівника-іноземця є вище згадувана відсутність самого контракту або його підписання - тому що в кінцевому підсумку, то працівник несе витрати, часто не отримуючи раніше узгоджену винагороду. Він не може в цій ситуації розраховувати на будь-який документ або докази в справі, якщо повідомить про цю ситуацію поліцію, що в свою чергу, може привести до припинення **досудового** розслідування.

Іншою помилкою може бути неуважне читання або незрозуміння підписуваної угоди. Завжди треба свого роботодавця допитати і вияснити що означають різні терміни, означення, періоди. Не завжди один і тойже вираз розуміється більшістю людей подібно - часто може бути нерозуміння, тому перш ніж підписати угоду і щоб уникнути неприємних ситуацій завжди необхідна розмова. Слідуюча ситуація (яку автор мав можливість аналізувати між українським працівником і польським посередником) була така, що підписаний цивільний договір був зрозумілий для сторін, але з перевагою на користь посередника. В одному з пунктів угоди було написано, що посередник заплатить зарплату, якщо працівник виставить рахунок-фактуру за здійснення конкретної роботи. А щоб виставити рахунок-фактуру необхідно виконати певні умови, зазначені в законі від 11 березня 2004 року про податок на товари і послуги⁶: ст. 2 пункт 31; ст. 10бе пункт 1 і інші. З іншого боку, щоб виконати ці умови, треба бути в першу чергу зареєстрованим платником податку згідно з польським законодавством в польській податковій службі. Кінцевим результатом такої угоди буде неможливість виставлення такого рахунку-фактури тимчасовим працівником, а отже, -

² Умови основних договорів регулюються Законом від 23 квітня 1964 року - Цивільний кодекс (Дзєннік Устав 1964 № 16 пункт 93).

³ Закон від 26 червня 1974 року - Кодекс Праці (Дзєннік Устав 1974 № 24, пункт 141).

⁴ <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/stopa-bezrobocia-w-latach-1990-2016,4,1.html>; 28.01.2017.

⁵ Закон від 22 липня 2016 року - Про внесення змін до закону про мінімальну заробітну плату та інших актів (Дзєннік Устав 2016 пункт 1 265).

⁶ Dz. U. 2004 Nr 54 poz. 535.

виплата зарплати залежить від бажання і «добра» такого посередника. На цю доброту зазвичай потрібно запрацювати понаднормовою або неоплачуваною роботою на користь посередника.

Наступною помилкою іноземця, який шукає роботу може бути нелегальна праця, праця зареєстрована в іншій сфері діяльності ніж виконувана, або в найгіршому випадку в кримінальній сфері діяльності. Як правило кінець такої «роботи» включає в себе не тільки різні неприємні наслідки але і кримінальну відповідальність.

Є також багато інших підступних засобів, які використовують нечесні роботодавці і посередники, але нема можливості щоб всі показати і описати. У будь-якому випадку, в разі працівника треба завжди пам'ятати, щоб наскільки можливо перевірити людей, які пропонують роботу на їх законність і чесність а також завжди намагатися боротися за свої права в різних державних органах.

ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ ЗА ОХОРОНОЮ ПРАЦІ.

Основний органом до поважання права громадян і до якого може звернутися потерпілий працівник - поліція⁷. Однак бувають ситуації, що з їхнього боку немає ніякого інтересу до інтервенції в справі іноземця - тоді ви можете використати юридичну інституцію - скарга не виконання своїх обов'язків посадовою особою.

Ви також можете отримати допомогу від прокуратури⁸. Прокурори виконують свої обов'язки чергуючи в своїх установах, де приймають людей з різними питаннями, що підлягають з'ясуванню. У той же час треба пам'ятати, що спочатку потрібно звертатися до найнищих установ - в даному випадку – до районних прокурорів. Потерпілий може подати запит на розслідування своєї справи і підтримки з боку держави. А прокуратура, в свою чергу, має можливість передати справу в поліцію, щоб в'яснити її.

Якщо працівника працевлаштували за трудовим договором, тоді органом, створеним для охорони і дотримання прав працівників є Державна Інспекція Праці (PIP)⁹. Вона має право досліджувати справу і направляти її до суду, але також має можливість передачі до прокуратури своїх підозрювань у скоєнні злочинів або правопорушень.

Інший орган, який служить допомогою працівникам з України може бути омбудсмен (Rzecznik Praw Obywatelskich - pol.). Штаб-квартира цього органу знаходиться у Варшаві, але також функціонують агенти, яких можна знайти на веб-сайті Уповноваженого з прав людини¹⁰.

В даний час Інтернет в Польщі настільки розвинений, що не створює ніяких проблем для того, щоб для вирішення своїх справ звертатись до цих органів в електронному вигляді.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Основним документом щодо захисту прав працівників в Польщі перш за все Кримінальний кодекс. Відповідно до глави XXVIII - злочини проти прав людей, що виконують оплачувану роботу. Включені там питання: порушення трудових прав, недонесення даних з питань соціального забезпечення, охорони здоров'я та безпеки порушення своїх зобов'язань, неповідомлення про нещасний випадок в праці.

⁷ www.policja.pl.

⁸ pk.gov.pl.

⁹ <https://www.pip.gov.pl>.

¹⁰ <https://www.rpo.gov.pl>.

Заявка, подана потерпілим, як правило, розглядається протягом місяця і за кожним разом інформується в письмовій формі про результати справи. Також майже завжди в своїх справах можна оскаржити рішення органу.

ЗАКІНЧЕННЯ

Пам'ятаючи, що в поточній ситуації на польському ринку праці диктує умови працівник потрібно розуміти і той факт, що «свіжий» кандидат не повинен відразу диктувати свої правила і робочі регламенти. Але якщо добре зарекомендує себе в випробувальному часі і запропонують йому працю на більш тривалий період – тоді може пробувати змінювати умови відносно до своїх переваг і очікувань. Проте для своєї власної безпеки, потрібно завжди дотримуватися основних елементів підписування договору і перевіряти всі пункти укладеної угоди.

Список використаної літератури:

1. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług // Dziennik Ustaw. – 2004. - № 54. - poz. 535
2. Ustawa z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw // Dziennik Ustaw. – 2016. - poz. 1265
3. Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny // Dziennik Ustaw. – 1964. – № 16.- poz. 93
4. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy // Dziennik Ustaw. – 1974. - № 24. - poz. 141
5. Prokuratura Krajowa [Electronic resource]. – Mode of access : pk.gov.pl
6. Główny Urząd Statystyczny [Electronic resource]. – Mode of access : stat.gov.pl
7. Państwowa Inspekcja Pracy [Electronic resource]. – Mode of access : www.pip.gov.pl
8. Polska Policja [Electronic resource]. – Mode of access : www.policja.pl
9. Rzecznik Praw Obywatelskich [Electronic resource]. – Mode of access : www.rpo.gov.pl

Стаття надійшла до редакції 11.07.2017 р.

V. Meleshynskiy

BASIC LEGAL PROTECTION OF CITIZENS UKRAINE THE OBJECTIVE OF STAY WHICH IS WORKING IN THE TERRITORY OF THE REPUBLIC OF POLAND

The aim of the present teaching article is to discuss the issues connected with the stay of a citizen of Ukraine in Poland. In particular, the discussion will be subject to legal actions taken by the Ukrainians to stay and work legally. The basic question to be raised here is what documents do you need and how do they work to avoid becoming the target of fraudulent agents or fraudulent employers? The whole of the deliberations was set up within the framework of theoretical analyzes of observations and individual cases whose purpose is to unmask the methods of operation of criminal groups operating in Poland employing people from Ukraine.

Key words: *Citizen of Ukraine, Poland, staying, contract of employment, crime, criminal liability.*